

I.

Část konsolidovaného znění Smlouvy o fungování Evropské unie

Článek 49

(bývalý článek 43 Smlouvy o ES)

V rámci níže uvedených ustanovení jsou zakázána omezení svobody usazování pro státní příslušníky jednoho členského státu na území jiného členského státu. Stejně tak jsou zakázána omezení při zřizování zastoupení, poboček nebo dceřiných společností státními příslušníky jednoho členského státu usazenými na území jiného členského státu.

Svoboda usazování zahrnuje přístup k samostatně výdělečným činnostem a jejich výkon, jakož i zřizování a řízení podniků, zejména společností ve smyslu čl. 54 druhého pododstavce, za podmínek stanovených pro vlastní státní příslušníky právem země usazení, nestanoví-li kapitola o pohybu kapitálu jinak.

II.

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

15. března 2018

„Nesplnění povinnosti státem – Článek 49 SFEU – Svoboda usazování – Notáři – Podmínka státní příslušnosti – Článek 51 SFEU – Účast na výkonu veřejné moci“

Ve věci C-575/16,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 258 SFEU, podaná dne 14. listopadu 2016,

Evropská komise, zastoupená H. Støvlbækem a K. Walkerovou, jako zmocněnci,

žalobkyně,

proti

České republice, zastoupené M. Smolkem, T. Müllerem, J. Vláčilem a A. Kasalickou, jako zmocněnci,

žalované,

SODNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení C. G. Fernlund, předseda senátu, A. Arabadžev (zpravodaj) a E. Regan, soudci,

generální advokát: M. Wathelet,

vedoucí soudní kanceláře: M. Alexejev, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 9. listopadu 2017,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Svou žalobou se Evropská komise domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Česká republika tím, že uložila podmínku státní příslušnosti pro výkon povolání notáře, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 49 SFEU.

České právo

Obecná organizace povolání notáře v České republice

- 2 Organizace povolání notáře je v českém právním řádu upravena zákonem č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).
- 3 Podle § 2 notářského řádu spočívá výkon notářství v sepisování veřejných listin o právních jednáních, v osvědčování právně významných skutečností a prohlášení a v přijímání listin a peněz do notářské úschovy. Podle tohoto ustanovení dále notář vykonává notářskou činnost nestranně.
- 4 V souladu s § 3 odst. 1 notářského řádu může notář poskytovat v souvislosti se svou činností právní služby. Tyto služby spočívají v udělování právních porad, v zastupování osob zejména v některých řízeních, v sepisování soukromých listin a ve zpracovávání právních rozborů.
- 5 Podle § 3 odst. 2 notářského řádu může být notář pověřen vykonáváním správy majetku a může v souvislosti s touto činností zastupovat.
- 6 Podle § 3 odst. 3 notářského řádu je notář oprávněn vykonávat v insolvenčním řízení funkci „insolvenčního správce“, „předběžného insolvenčního správce“, „zástupce insolvenčního správce“, „odděleného insolvenčního správce“ a „zvláštního insolvenčního správce“.
- 7 V souladu s § 4 notářského řádu může notář také provádět zápisy do Rejstříku zástav, veřejného rejstříku nebo veřejného seznamu.
- 8 Podle § 5 odst. 1 notářského řádu vykonává notář svou činnost za úplaty a až na výjimky nezávisle.

- 9 V souladu s § 6 notářského řádu jsou notářské zápisy a jejich stejnopisy, výpisy z notářských zápisů a listiny o ověření sepsané v souladu s podmínkami notářského řádu veřejnými listinami.
- 10 Z ustanovení § 7 odst. 1 notářského řádu vyplývá, že notářem může být v České republice jmenován pouze státní občan tohoto členského státu.
- 11 Podle § 8 odst. 1 notářského řádu jmenuje notáře do jeho úřadu ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory České republiky.
- 12 Podle § 9 odst. 1 písm. d) notářského řádu je předpokladem pro výkon činnosti notáře uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za újmu, která by mohla vzniknout v souvislosti s touto činností.
- 13 V ustanovení § 57 odst. 1 notářského řádu se v tomto kontextu stanoví, že notář odpovídá žadateli, klientovi nebo účastníku za újmu, kterou mu způsobil v souvislosti s výkonem činnosti notáře.
- 14 Podle § 57 odst. 2 notářského řádu se notář odpovědnosti podle odstavce 1 tohoto ustanovení zproští, prokáže-li, že újme nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které na něm bylo možno požadovat. Podle § 57 odst. 3 notářského řádu není tímto zproštěním dotčena odpovědnost státu za újmu podle zvláštního právního předpisu.

Notářská činnost v České republice

- 15 Sepisování notářských zápisů o právních jednáních je v českém právním řádu upraveno v § 62 až § 71c notářského řádu. Podle § 63 odst. 1 písm. g) notářského řádu musí notářský zápis obsahovat údaj o tom, že byl po přečtení účastníky schválen.
- 16 Notářský zápis může v souladu s § 71a a § 71b notářského řádu obsahovat doložku vykonatelnosti s uvedením svolení účastníka, aby byl takový notářský zápis exekučním titulem v případě nesplnění povinnosti, kterou tento zápis potvrzuje.
- 17 Za podmínek stanovených v § 72 až § 81 notářského řádu notář osvědčuje skutečnosti a prohlášení, které by mohly být podkladem pro uplatňování nebo prokazování práv nebo kterými by mohly být způsobeny právní následky.
- 18 Notáři jsou v rámci českého právního řádu oprávněni činit protesty směnek a případně i šeků. Protesty sepsané notáři jsou veřejnými listinami a jediným důkazním prostředkem, který připouští zákon č. 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový.
- 19 Podle § 108 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, jsou notáři oprávněni provést na žádost oprávněné osoby zápis určitých skutečností do veřejných rejstřiků.
- 20 V ustanovení § 100 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, se stanoví, že není-li stanoveno jinak, úkony soudu prvního stupně v řízení o pozůstalosti provádí jako soudní komisař notář, kterého tím tento soud pověřil.

- 21 Podle § 100 odst. 2 tohoto zákona se však pověření notáře jako soudního komisaře nevztahuje na žádosti o poskytnutí právní pomoci v cizině, rozhodování o vyloučení notáře, notářských kandidátů, notářských koncipientů a jiných zaměstnanců notáře z provedení úkonů soudního komisaře, zrušení rozhodnutí o pozůstalosti, udělení předchozího souhlasu ke zpeněžování majetku patřícího do likvidační podstaty, rozhodnutí o připadnutí majetku patřícího do likvidační podstaty státu a zastavení likvidace pozůstalosti.
- 22 Podle § 100 odst. 3 uvedeného zákona notář v případech uvedených v § 100 odst. 2 téhož zákona připraví všechny podklady pro usnesení a jiné úkony příslušného soudu a učiní návrhy na jejich znění, je-li to třeba.
- 23 V ustanovení § 103 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních se stanoví, že úkony soudního komisaře provádí v řízení o pozůstalosti notář, není-li dále stanoveno jinak.
- 24 Podle § 103 odst. 3 tohoto zákona provádí notář v řízení o pozůstalosti úkony jménem soudu prvního stupně, u něhož probíhá řízení o pozůstalosti.
- 25 V souladu s § 103 odst. 4 uvedeného zákona má notář v řízení o pozůstalosti při provádění úkonů soudního komisaře všechna oprávnění, která přísluší soudu jako orgánu veřejné moci při výkonu soudnictví.
- 26 Podle § 138 odst. 2 téhož zákona, ve spojení s jeho § 100 odst. 1, notář jako soudní komisař zahájí usnesením řízení o pozůstalosti bez návrhu, jakmile se dozví, že fyzická osoba zemřela nebo byla prohlášena za mrtvou, ledaže by bylo již zahájeno na návrh.
- 27 Podle § 162 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních, ve spojení s jeho § 100 odst. 1, v případě zániku manželství smrtí jednoho z manželů notář jako soudní komisař stanoví usnesením obvyklou cenu majetku patřícího do společného jmění zůstavitele a pozůstalého manžela ke dni smrti zůstavitele a schválí dohodu pozůstalého manžela s dědici o vypořádání majetku patřícího do společného jmění manželů, není-li v rozporu s pokyny, které zůstavitel ještě za svého života udělil ohledně svého majetku pro případ smrti, popřípadě se zákonem.
- 28 V ustanovení § 162 odst. 2 zákona o zvláštních řízeních soudních, ve spojení s jeho § 100 odst. 1, se stanoví, že nedojde-li k takové dohodě, notář jako soudní komisař určí usnesením podle zásad uvedených v občanském zákoníku, jaký majetek ze společného jmění zůstavitele a pozůstalého manžela patří do pozůstalostního jmění a jaký majetek patří pozůstalému manželovi. Neshodnou-li se dědici s pozůstalým manželem na rozhodných skutečnostech o tom, co vše patří do společného jmění manželů, ke spornému majetku se nepřihlíží.
- 29 V ustanovení § 169 odst. 1 tohoto zákona, ve spojení s jeho § 100 odst. 1, se stanoví, že závisí-li vyřešení sporu o dědické právo na právním posouzení pouze takových skutečností, které jsou mezi dědici nesporné, notář jako soudní komisař usnesením rozhodne, s kterými účastníky bude nadále jednáno a kterým z účastníků se účast v řízení ukončuje.

- 30 Z ustanovení § 169 odst. 2 uvedeného zákona vyplývá, že dědické právo těch, jejichž účast v řízení byla ukončena, nezaniká, v řízení a při rozhodnutí se však k němu nadále nepřihlíží.
- 31 V ustanovení § 170 odst. 1 téhož zákona, ve spojení s jeho § 100 odst. 1, se stanoví, že v případě, že pro vyřešení sporu o dědické právo je třeba prokázat skutečnosti, které jsou mezi dědici sporné, notář jako soudní komisař usnesením odkáže toho z účastníků, jehož dědické právo se jeví se zřetelem k okolnostem případu jako nejslabší, aby své právo uplatnil žalobou. K podání žaloby určí lhůtu, která nesmí být kratší než 2 měsíce.
- 32 Podle § 172 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních, ve spojení s jeho § 100 odst. 1, notář jako soudní komisař zjistí aktiva pozůstalosti především ze soupisu pozůstalosti nebo ze seznamu pozůstalostního majetku anebo ze společného prohlášení dědiců o pozůstalostním majetku.
- 33 V ustanovení § 172 odst. 2 tohoto zákona, ve spojení s jeho § 100 odst. 1, se stanoví, že nebyla-li aktiva pozůstalosti zjištěna podle odstavce 1 uvedeného § 172, notář jako soudní komisař je objasní z údajů dědiců a uvede je v seznamu aktiv. Neshodnou-li se dědici na rozhodných skutečnostech o tom, co vše patří do aktiv pozůstalosti, ke spornému majetku se v řízení a při projednání pozůstalosti nepřihlíží.
- 34 V souladu s § 173 uvedeného zákona, ve spojení s jeho § 100 odst. 1, notář jako soudní komisař objasní pasiva pozůstalosti z údajů dědiců a uvede je v seznamu pasiv. Neshodnou-li se dědici na rozhodných skutečnostech o tom, co vše patří do pasiv pozůstalosti, ke sporným dluhům se v řízení a při projednání pozůstalosti nepřihlíží.
- 35 V ustanovení § 185 odst. 1 písm. e) zákona o zvláštních řízeních soudních, ve spojení s jeho § 100 odst. 1, se stanoví, že v rozhodnutí o dědictví notář jako soudní komisař s účinností ke dni vzniku dědického práva rozdělí pozůstalost mezi více dědiců na jejich žádost, jsou-li pro to splněny zákonem stanovené předpoklady, a potvrdí podle rozdělení nabytí dědictví více dědici.
- 36 V ustanovení § 185 odst. 3 písm. a) tohoto zákona, ve spojení s jeho § 100 odst. 1, se stanoví, že v rozhodnutí o dědictví notář jako soudní komisař rozhodne o návrhu dědice ze zákonné dědické posloupnosti na vypořádání podle § 1693 odst. 3 občanského zákoníku.
- 37 Z ustanovení § 189 odst. 1 uvedeného zákona vyplývá, že v případech uvedených v § 162 odst. 2 věť druhé, § 172 odst. 2 věť druhé a § 173 věť druhé tohoto zákona se mohou účastníci domáhat svých práv žalobou.
- 38 Podle § 189 odst. 2 zákona o zvláštních řízeních soudních tomu, kdo nebyl účastníkem řízení o pozůstalosti jako dědic v době vydání rozhodnutí o pozůstalosti, nebrání právní moc rozhodnutí o pozůstalosti v tom, aby se svého práva k pozůstalosti domáhal žalobou.
- 39 V ustanovení § 1693 odst. 3 občanského zákoníku se stanoví, že dědí-li se podle zákonné dědické posloupnosti, má dědic právo požadovat po ostatních dědicích vypořádání, pokud se staral o zůstavitele delší dobu nebo přispěl značnou měrou k udržení či zvětšení zůstavitelova majetku prací, peněžitou podporou nebo podobným

způsobem, aniž byl za to odměňován. Vypořádání se poskytne ve výši přiměřené trvání a rozsahu toho, co plnil, a hodnotě pozůstalosti. O tuto výši se zvětší jeho dědický podíl.

- 40 V souladu s § 1697 odst. 1 a 2 občanského zákoníku rozdělí soud pozůstalost podle nařízení zůstavitele nebo – nebrání-li tomu zůstavitelovo nařízení – schválením dohody dědiců. Nedojde-li k dohodě, soud pozůstalost rozdělí, pokud o to požádají všichni dědicové a pokud mezi nimi není sporu, co do pozůstalosti náleží.
- 41 V ustanovení § 1697 odst. 3 občanského zákoníku se stanoví, že v ostatních případech soud pozůstalost nerozdělí a potvrdí dědicům nabytí dědictví podle dědických podílů.

Postup před zahájením soudního řízení

- 42 Dopisem ze dne 18. října 2006 vyzvala Komise Českou republiku, aby jí podala vyjádření ke slučitelnosti podmínky státní příslušnosti, jejíž splnění je vnitrostátními předpisy vyžadováno pro přístup k povolání notáře v tomto členském státě, s článkem 49 SFEU.
- 43 Na tuto výzvu dopisem odpověděla Česká republika dopisem ze dne 3. ledna 2007, ve kterém uvedla, že podle ní se na činnost notáře nevztahují ustanovení článku 49 SFEU, neboť tato činnost je spjata s výkonem veřejné moci, a spadá tudíž do působnosti výjimky upravené v článku 51 SFEU.
- 44 Vzhledem k tomu, že se Komise s analýzou České republiky neztotožnila, zaslala jí dopisem ze dne 23. října 2007 odůvodněné stanovisko, na něž tento členský stát odpověděl dopisem ze dne 9. ledna 2008.
- 45 V průběhu měsíce února 2008 podala Komise k Soudnímu dvoru žaloby pro nesplnění povinnosti postupně proti Belgickému království, Francouzské republice, Lucemburskému velkovévodství, Rakouské republice, Spolkové republice Německo a Řecké republice, jejichž předmětem byla mimo jiné podmínka státní příslušnosti požadovaná pro výkon povolání notáře v těchto členských státech. Česká republika do těchto řízení vstoupila jako vedlejší účastnice na podporu těchto členských států. V rozsudcích ze dne 24. května 2011, Komise v. Belgie (C-47/08, EU:C:2011:334), Komise v. Francie (C-50/08, EU:C:2011:335), Komise v. Lucembursko (C-51/08, EU:C:2011:336), Komise v. Rakousko (C-53/08, EU:C:2011:338), Komise v. Německo (C-54/08, EU:C:2011:339) a Komise v. Řecko (C-61/08, EU:C:2011:340), Soudní dvůr rozhodl, že podmínka státní příslušnosti požadovaná těmito členskými státy pro přístup k povolání notáře představuje diskriminaci na základě státní příslušnosti zakázanou článkem 49 SFEU.
- 46 Dopisem ze dne 9. listopadu 2011 upozornila Komise Českou republiku na rozsudky uvedené v předchozím bodě a požádala ji o sdělení, jaká opatření na základě těchto rozsudků přijala či hodlá přijmout, aby své právní předpisy uvedla do souladu s unijním právem.
- 47 Česká republika na tento dopis odpověděla dopisem ze dne 9. ledna 2012, v němž uvedla, že mezi postavením notářů v českém právním řádu a postavením notářů, o něž šlo ve věcech, v nichž byly vydány rozsudky uvedené v bodě 45 tohoto rozsudku, jsou

podstatné rozdíly a že vzhledem k postavení notáře v českém právním řádu je zachování podmínky státní příslušnosti pro výkon povolání notáře odůvodněné.

- 48 Dne 22. listopadu 2012 zaslala Komise České republice dodatečné odůvodněné stanovisko, na něž tento členský stát odpověděl dopisem ze dne 22. ledna 2013.
- 49 Vzhledem k tomu, že Komisi nebyly oznámeny žádné změny české právní úpravy týkající se notářské činnosti, k nimž došlo v rámci reformy občanského práva, kterou Česká republika v mezidobí přijala, zaslala tomuto členskému státu dne 10. července 2014 nové dodatečné odůvodněné stanovisko.
- 50 Dopisem ze dne 10. září 2014 Česká republika na toto stanovisko odpověděla s uvedením důvodů, pro něž se domnívá, že postoj Komise není opodstatněný.
- 51 Za těchto podmínek se Komise rozhodla podat projednávanou žalobu.

K žalobě

Argumentace účastnic řízení

- 52 Komise upřesňuje, že se její žaloba týká pouze slučitelnosti podmínky státní příslušnosti pro výkon povolání notáře stanovené v § 7 odst. 1 notářského řádu s článkem 49 SFEU, a netýká se tedy ani postavení či organizace povolání notáře v českém právním řádu ani jiných podmínek pro výkon tohoto povolání.
- 53 Komise se domnívá, že tato podmínka státní příslušnosti je diskriminační a způsobuje nepřiměřené omezení svobody usazování stanovené v článku 49 SFEU a že činnost vykonávaná notáři v českém právním řádu není spjata s výkonem veřejné moci ve smyslu čl. 51 prvního pododstavce SFEU, takže se na ni výjimka stanovená v posledně uvedeném ustanovení neuplatní.
- 54 Komise v tomto ohledu uvádí, že se článek 49 SFEU vztahuje na povolání notáře. Cílem tohoto ustanovení je podle ní zajistit právo na vnitrostátní zacházení každému státnímu příslušníkovi členského státu, který se usadí, i když jen sekundárně, v jiném členském státě za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti. Článek 49 SFEU tedy zakazuje každému členskému státu, aby ve svých právních předpisech stanovil pro osoby, které využívají svobody usadit se na jeho území, podmínky pro výkon jejich činností, které se odlišují od podmínek stanovených pro jeho vlastní státní příslušníky.
- 55 Co se týče čl. 51 prvního pododstavce SFEU, Komise tvrdí, že musí být předmětem autonomního a jednotného výkladu. Toto ustanovení, které upravuje výjimku ze svobody usazování pro činnosti spjaté s výkonem veřejné moci, dále musí být podle Komise vykládáno striktně a uvedená výjimka musí být omezena pouze na činnosti, které jsou samy o sobě přímo a specificky spjaty s výkonem veřejné moci. Pojem „veřejná moc“ přitom podle ní předpokládá rozhodovací pravomoci nad rámec oprávnění vycházejících z obecného práva, které se vyznačují oprávněním jednat nezávisle na vůli jiných subjektů, nebo dokonce proti této jejich vůli.
- 56 Ohledně postavení notáře v českém právním řádu má Komise za to, že otázku, zda se použije výjimka stanovená v článku 51 SFEU, je třeba posoudit z hlediska povahy

předmětných činností, a nikoli z hlediska uvedeného postavení, tak jak je vymezeno vnitrostátními právními předpisy. Skutečnost, že jednání notáře sleduje cíl obecného zájmu, podle Komise sama o sobě neznamená, že činnost, již vykonává, musí být považována za přímo a specificky spjatou s výkonem veřejné moci.

- 57 Pokud jde o úpravu odpovědnosti notáře v českém právním řádu, skutečnost, že činnosti, za které nese stát odpovědnost, jsou v tomto právním řádu považovány za součást výkonu státní správy, podle Komise neznamená, že jsou tyto činnosti přímo a specificky spjaty s výkonem veřejné moci ve smyslu čl. 51 prvního pododstavce SFEU.
- 58 Ohledně činnosti vykonávané notářem v českém právním řádu Komise zaprvé uvádí, že sepisování veřejných listin o právních jednáních předpokládá předchozí souhlas nebo shodnou vůli stran. Důkazní síla a vykonatelnost takových listin sice způsobují, že jsou spojeny s významnými právními důsledky, avšak nedovolují, aby byla činnost spočívající v sepisování takových listin považována za přímo a specificky spjatou s výkonem veřejné moci. Připojení doložky vykonatelnosti notářem na titul zakládající pohledávku rovněž podle Komise předpokládá svolení účastníka, který se zaváže splnit dluh. Pravomoc notáře je tedy omezena na prohlášení pohledávky za nespornou, dokud není prokázán opak, zaznamenání svolení dlužníka a ověření platnosti dotyčné listiny. Pravomoc řešit spory týkající se pohledávky náleží jako taková soudci.
- 59 Pokud jde zadruhé o osvědčování právně významných skutečností a prohlášení notářem, Komise tvrdí, že se tato činnost pojí k sepisování úředních listin, jež mají často podobu veřejné listiny. Předchozí ověření provedené notářem v obecném zájmu, aby se ujistil o splnění právem požadovaných podmínek pro sepsání veřejné listiny, přitom podle Komise neznamená výkon veřejné moci. Totéž podle ní platí i pro činnost, kdy notář činí protesty směnek a šeků.
- 60 Pokud jde za třetí o zápis skutečností do veřejných rejstříků prováděný notářem, je tato činnost podle Komise prováděna na žádost oprávněné osoby po předložení požadovaných listin a pouze na základě notářského zápisu osvědčujícího, že příslušný postup i prvky požadované právními předpisy byly dodrženy. Komise uvádí, že jakákoli dotčená strana může tento zápis u soudu zpochybnit. Výkon této činnosti neznamená na straně notáře žádnou posuzovací pravomoc, donucovací pravomoc ani pravomoc k přijetí vynucovacích opatření.
- 61 Pokud se za čtvrté jedná o služby právního poradenství, které může notář poskytovat v souvislosti se sepisováním veřejných listin o právních jednáních, správou majetku a zastupováním při řízeních v případě platební neschopnosti, výkon těchto činností se podle Komise nedotýká volné úvahy soudního orgánu ani svobodného výkonu soudní pravomoci.
- 62 Co se zapáté týče úkolů notáře jako soudního komisaře v řízení o pozůstalosti, Komise uvádí, že rámec, v němž se notáři v českém právním řádu pohybují, pokud jde o jejich jmenování, omezení jejich počtu a jejich místní příslušnosti, jakož i o systém jejich odměňování, nezávislosti, neodvolatelnosti a nepřeložitelnosti, neopravňuje Českou republiku, aby plnění těchto úkolů vyhradila pouze svým státním příslušníkům.

- 63 Komise dále tvrdí, že i když se notář v řízení o pozůstalosti podílí na plnění úkolů soudních orgánů a má za tím účelem některé soudní pravomoci, nepřiznávají mu vnitrostátní právní předpisy posuzovací, rozhodovací či vynucovací pravomoc, jež náleží těmto orgánům.
- 64 Řízení o pozůstalosti je totiž řízením nesporným preventivního charakteru. Toto řízení je obligatorní a spočívá v provádění jednotlivých úkonů, které na sebe logicky navazují a mají předem pevně stanovené pořadí a rámec. Účast notáře v tomto řízení má za cíl toto řízení urychlit a přispět k odbřemenění soudů od administrativně jednoduché agendy a jedná se o činnost pomocné povahy.
- 65 Pokud dojde mezi účastníky tohoto řízení ke sporu, notář jako soudní komisař nemá podle Komise jinou možnost než je odkázat na soud. Notář tedy nemá pravomoc jednat nezávisle na vůli účastníků.
- 66 Ustanovení § 185 odst. 1 písm. e) zákona o zvláštních řízeních soudních podle Komise opravňuje notáře k rozdělení pozůstalosti pouze na žádost dědiců. Pokud není taková žádost učiněna a nedojde-li k dohodě dědiců o vypořádání dědictví, je notář povinen potvrdit dědictví podle dědických podílů. Obsah rozhodnutí o dědictví, který je vymezen v § 185 tohoto zákona, se mimoto může týkat pouze pozůstalosti, ohledně níž nejsou mezi dědici sporné skutečnosti. Jsou-li skutečnosti sporné, notář k nim nemá posuzovací pravomoc ani donucovací pravomoc ve vztahu k účastníkům.
- 67 Komise uvádí, že pravomoc svěřená notáři podle § 169 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních rozhodnout usnesením zejména o dědické nezpůsobilosti umožňuje notáři nanejvýš přijmout opatření, jejichž cílem je zajistit správný a rychlý průběh řízení o pozůstalosti a která se netýkají podstaty předmětných práv. Tato pravomoc je navíc omezena pouze na případy, kdy vyřešení sporu o dědické právo závisí na právním posouzení pouze takových skutečností, které jsou mezi dědici nesporné.
- 68 Pokud jde o úkony notáře při sporech o započtení daru na povinný díl dědice a rozdělení pozůstalosti, notář podle Komise postupuje v rámci pravidel stanovených zákonem, aby zajistil, že všichni dědicové obdrží, co jim právem náleží, a nerozhoduje spory mezi nimi.
- 69 Skutečnost, že usnesení notáře v dědickém řízení je označováno jako „usnesení okresního soudu“ a rozhodnutí notáře se stane pravomocným, pokud proti němu není ve stanovené lhůtě podáno odvolání, podle Komise neznamená, že notář vykonává skutečnou rozhodovací pravomoc.
- 70 To, že při vypořádání společného jmění manželů postupuje notář dle stejného právního rámce, podle jakého by postupoval soud, ještě neznamená, že je tato jeho činnost přímo a specificky spjata s výkonem veřejné moci. Dojde-li ke sporům o tom, co vše patří do společného jmění manželů, notář ke spornému majetku nepřihlíží. O takovém sporu rozhodují soudy.
- 71 Pokud se jedná o rozdělení pozůstalosti, týkají se rozhodnutí notáře pouze té části pozůstalosti, ohledně níž nejsou mezi dědici sporné skutečnosti.

- 72 Jde-li o notářem prováděné vypořádání společného jmění manželů pro případ zániku manželství smrtí jednoho z manželů a o rozdělení pozůstalosti na žádost dědiců, jsou úkony notáře činěny na bázi konsensu.
- 73 Skutečnost, že notář jednající jako soudní komisař může být považován za „soud“ ve smyslu čl. 3 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (Úř. věst. 2012, L 201, s. 107) nebo že splňuje podmínky „soudu“ ve smyslu článku 267 SFEU, nijak podle Komise nenapovídá tomu, že by činnost notáře jako soudního komisaře v řízení o pozůstalosti byla přímo spjata s výkonem veřejné moci ve smyslu článku 51 SFEU.
- 74 Komise uvádí, že definice pojmu „soud“ podle uvedeného čl. 3 odst. 2 platí pouze pro účely použití nařízení č. 650/2012 a s ohledem na účel tohoto nařízení, tj. aby bylo státním příslušníkům členských států umožněno projednání přeshraničního dědictví v rámci jednoho práva a jedním orgánem, musí být vykládána široce, zatímco pojem „veřejná moc“ ve smyslu článku 51 SFEU musí být vykládán striktně. Mimoto se v případě článku 267 SFEU a článku 51 SFEU jedná o rozdílná ustanovení. Je rovněž pochybné, že by notář splňoval podmínky, aby mohl být považován za „soud“ ve smyslu článku 267 SFEU.
- 75 Česká republika tvrdí, že v jejím právním řádu je činnost notáře spjata s výkonem veřejné moci ve smyslu čl. 51 prvního pododstavce SFEU.
- 76 Uvedený členský stát má za to, že stanovisko Komise, podle něhož výkon veřejné moci předpokládá rozhodovací pravomoci nad rámec oprávnění vycházejících z obecného práva, které se vyznačují oprávněním jednat nezávisle na vůli jiných právních subjektů, nebo dokonce proti této její vůli, předpokládá pravomoci nad rámec zákona. Toto stanovisko by odporovalo základním zásadám demokratického právního státu, na nichž Evropská unie spočívá. Výkon veřejné moci se vyznačuje volnou úvahou a svobodným výkonem soudní pravomoci.
- 77 S ohledem na pravomoci svěřené notáři v českém právním řádu je podle České republiky činnost notáře jako soudního komisaře v řízení o pozůstalosti jednoznačně spjata s přímou a specifickou účastí na výkonu veřejné moci.
- 78 Zaprvé má notář v tomto ohledu výlučnou pravomoc, neboť soud nemůže přidělit vyřízení pozůstalosti žádnému jinému orgánu. Notář má v zásadě stejné postavení, pravomoci a povinnosti, jaké má soudce v civilním soudním řízení. Jednotlivci jsou povinni se těmito úkony podřídit, jako kdyby se jednalo o úkony soudů.
- 79 Česká republika zadruhé uvádí, že jedná-li notář jako soudní komisař, je nadán posuzovací a rozhodovací pravomocí v případě vypořádání společného jmění manželů pro případ zániku manželství smrtí jednoho z manželů a v případě rozdělení pozůstalosti na žádost dědiců.
- 80 Postupuje totiž shodně, jako by postupoval soud, a uplatňuje pravidla, která by byl povinen uplatňovat soud. Jeho rozhodnutí je autoritativní a zasahuje do práv

a povinností dotčených subjektů. Pravomoc notáře se neomezuje pouze na konstatování vůle stran, nýbrž „zasahuje“ do pravomoci soudu.

- 81 Česká republika uvádí, že v rámci vypořádání společného jmění manželů pro případ zániku manželství smrtí jednoho z manželů notář jako soudní komisař posuzuje majetková práva a povinnosti manželů. V případě neshody mezi pozůstalým manželem a dědici sám usnesením odliší podle zásad uvedených v občanském zákoníku majetek ze společného jmění manželů patřící do pozůstalostního jmění od majetku patřícího výlučně pozůstalému manželovi.
- 82 V rámci rozdělení pozůstalosti na žádost dědiců přidělí notář každému z nich jeden či více předmětů z pozůstalosti a případně jim uloží, aby uspokojili ostatní dědické nároky. Postup notáře je tedy stejný jako postup soudu při zrušení spoluvlastnictví.
- 83 Česká republika zatřetí podotýká, že se činnost notáře jako soudního komisaře liší od činnosti advokáta v tom, že advokát nikdy nejedná jménem soudu a nejsou mu svěřeny soudní pravomoci.
- 84 Činnost notáře však není pomocné povahy ve vztahu k výkonu soudní moci. Pokud jde o argument Komise, že účast notáře v řízení o pozůstalosti má za cíl urychlení tohoto řízení a odbřemenění soudů od administrativně jednoduché agendy, má Česká republika za to, že i taková agenda může představovat výkon veřejné moci.
- 85 Začtvrté tento členský stát uvádí, že ačkoli se řízení o pozůstalosti považuje – jelikož není zahajováno z důvodu panujícího sporu mezi stranami – za řízení nesporné, může vést k neshodě mezi nimi, jejíž rozuzlení vyžaduje přijetí autoritativního rozhodnutí. V takovém řízení rozhoduje notář podle své volné úvahy.
- 86 Skutečnost, že notář koná v nesporném řízení, nevylučuje přímou a specifickou účast na výkonu veřejné moci. Jiná nesporná řízení, jako jsou například řízení o určení a popření otcovství, řízení ve věcech osvojení, řízení ve věcech péče soudu o nezletilé, řízení o úschovách a řízení ve věcech kapitálového trhu, takovou účast v případě soudu představují. Výkon veřejné moci se týká situací, kdy je autoritativně rozhodnuto o vzájemných poměrech mezi osobami bez ohledu na typ řízení.
- 87 Dále je notář jako soudní komisař pověřen na základě § 169 zákona o zvláštních řízeních soudních rozhodováním sporů o dědické právo, jejichž vyřešení závisí na právním posouzení pouze takových skutečností, které jsou mezi dědici nesporné. V tomto ohledu může notář zejména rozhodnout o započtení na povinný díl dědice, o dědické nezpůsobilosti a o určení výše vypořádání v případech uvedených v § 1693 odst. 3 občanského zákoníku.
- 88 V rámci své pravomoci rozhodovat o započtení na povinný podíl notář podle České republiky rozhoduje o skutkových sporech mezi dědici.
- 89 Zapáté skutečnost, že notář jako soudní komisař musí postupovat podle zákona a uplatňovat v něm stanovené zásady, podle České republiky neznamená, že se přímo a specificky neúčastní výkonu veřejné moci. Stejně meze totiž platí pro soudy či policejní orgány.

- 90 Česká republika zašesté tvrdí, že jedná-li notář jako soudní komisař, musí na něj být pohlíženo jako na „soud“ ve smyslu nařízení č. 650/2012, neboť v českém právním řádu vykonávají notáři v určitých dědických záležitostech soudní funkce stejně jako soudy. Česká republika poznamenává, že jelikož je notář ve funkci soudního komisaře pověřen projednáváním pozůstalosti, je vázán pravidly zakotvenými v tomto nařízení, neboť vykonává soudní funkce. Z tohoto titulu notář naplňuje podmínky, aby mohl být považován za „soud“ ve smyslu článku 267 SFEU, a podle tohoto ustanovení se může obrátit na Soudní dvůr s žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu uvedeného nařízení. Proto musí být jeho činnost považována za spjatou s výkonem veřejné moci pro účely nařízení č. 650/2012.
- 91 Zasedmé Česká republika tvrdí, že notář v rámci své funkce soudního komisaře nejedná pod dohledem soudu. Jeho činnost nelze považovat za činnost pomocné či přípravné povahy ve vztahu k činnosti soudů.
- 92 Zaosmé skutečnost, že se na notáře jako soudního komisaře podobně jako na soudce vztahují v rámci dědického řízení ústavní principy platné pro civilní řízení, svědčí podle České republiky o tom, že vykonává veřejnou moc. Skutečnost, že má všechna oprávnění, která přísluší soudu jako orgánu veřejné moci při výkonu soudnictví, totiž znamená, že se na něj vztahuje princip nezávislosti a nestrannosti soudců. Skutečnost, že notář jednající jako soudní komisař je pověřen soudem a dědici si nemohou vybrat jiného notáře než toho, který jim byl přidělen, znamená, že se na něj vztahuje princip zákonného soudce.
- 93 Česká republika dále zdůrazňuje, že skutečnost, že s činností notáře může být spojena odpovědnost státu, je znakem přenesení výkonu veřejné moci.

Závěry Soudního dvora

- 94 Úvodem je třeba upřesnit, jak vyplývá z bodu 52 tohoto rozsudku, že se žaloba Komise týká pouze slučitelnosti podmínky státní příslušnosti požadované českou právní úpravou pro přístup k povolání notáře z hlediska svobody usazování zakotvené v článku 49 SFEU. Tato žaloba se netýká ani postavení a organizace povolání notáře v českém právním řádu ani jiných podmínek přístupu k povolání notáře v tomto členském státě, než je podmínka státní příslušnosti.
- 95 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudní dvůr již rozhodl, že se svoboda usazování, zakotvená v článku 49 SFEU, vztahuje na povolání notáře (rozsudek ze dne 10. září 2015, Komise v. Lotyšsko, C-151/14, EU:C:2015:577, bod 48 a citovaná judikatura).
- 96 Dále je třeba připomenout, že cílem článku 49 SFEU je zajistit právo na národní zacházení každému státnímu příslušníkovi členského státu, který se usadí v jiném členském státě, aby zde vykonával samostatnou výdělečnou činnost, a zakazuje jakožto omezení svobody usazování jakoukoli diskriminaci na základě státní příslušnosti vyplývající z vnitrostátních právních předpisů (rozsudek ze dne 10. září 2015, Komise v. Lotyšsko, C-151/14, EU:C:2015:577, bod 52 a citovaná judikatura).

- 97 V projednávané věci přitom § 7 odst. 1 notářského řádu vyhrazuje přístup k povolání notáře pouze českým státním příslušníkům, a zavádí tedy rozdílné zacházení na základě státní příslušnosti, které je v zásadě zakázané článkem 49 SFEU.
- 98 Česká republika však tvrdí, že činnosti notáře jsou z působnosti článku 49 SFEU vyňaty, neboť jsou v tomto členském státě spjaty s výkonem veřejné moci ve smyslu čl. 51 prvního pododstavce SFEU.
- 99 V souvislosti s pojmem „výkon veřejné moci“ ve smyslu posledně uvedeného ustanovení je třeba vzít podle ustálené judikatury Soudního dvora při jeho výkladu v úvahu skutečnost, že meze, které toto ustanovení klade dovořeným výjimkám ze zásady svobody usazování, jsou specificky unijněprávní meze, aby nemohl být užitečný účinek Smlouvy v oblasti svobody usazování zmařen jednostrannými opatřeními přijatými členskými státy (rozsudek ze dne 1. prosince 2011, Komise v. Nizozemsko, C-157/09, nezveřejněný, EU:C:2011:794, bod 56 a citovaná judikatura).
- 100 Z ustálené judikatury Soudního dvora rovněž vyplývá, že čl. 51 první pododstavec SFEU představuje výjimku ze základního pravidla svobody usazování. Tato výjimka musí být jako taková vykládána způsobem, který omezí její působnost na případy, kdy je to nezbytně nutné k hájení zájmů, jejichž ochranu toto ustanovení členskými státy umožňuje (rozsudek ze dne 1. prosince 2011, Komise v. Nizozemsko, C-157/09, nezveřejněný, EU:C:2011:794, bod 57 a citovaná judikatura).
- 101 Soudní dvůr mimoto opakovaně zdůraznil, že výjimka stanovená v čl. 51 prvním pododstavci SFEU musí být omezena na činnosti, které jsou samy o sobě přímo a specificky spjaty s výkonem veřejné moci (rozsudek ze dne 1. prosince 2011, Komise v. Nizozemsko, C-157/09, nezveřejněný, EU:C:2011:794, bod 58 a citovaná judikatura).
- 102 V tomto ohledu se Soudní dvůr vyjádřil v tom smyslu, že z působnosti výjimky stanovené v čl. 51 prvním pododstavci SFEU jsou vyloučeny některé pomocné a přípravné činnosti ve vztahu k výkonu veřejné moci (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 13. července 1993, Thijssen, C-42/92, EU:C:1993:304, bod 22, ze dne 29. října 1998, Komise v. Španělsko, C-114/97, EU:C:1998:519, bod 38, ze dne 30. března 2006, Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, C-451/03, EU:C:2006:208, bod 47, ze dne 29. listopadu 2007, Komise v. Německo, C-404/05, EU:C:2007:723, bod 38, a ze dne 22. října 2009, Komise v. Portugalsko, C-438/08, EU:C:2009:651, bod 36), některé činnosti, jejichž výkon – třebaže zahrnuje i pravidelné a systémově dané styky se správními a soudními orgány, či dokonce povinné přispění k plnění jejich úkolů – nezasahuje do posuzovacích a rozhodovacích pravomocí uvedených orgánů (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. června 1974, Reyners, 2/74, EU:C:1974:68, body 51 a 53) nebo také některé činnosti, které nezahrnují výkon rozhodovacích pravomocí (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 13. července 1993, Thijssen, C-42/92, EU:C:1993:304, body 21 a 22, ze dne 29. listopadu 2007, Komise v. Rakousko, C-393/05, EU:C:2007:722, body 36 a 42, ze dne 29. listopadu 2007, Komise v. Německo, C-404/05, EU:C:2007:723, body 38 a 44, a ze dne 22. října 2009, Komise v. Portugalsko, C-438/08, EU:C:2009:651, body 36 a 41), ani donucovacích pravomocí (v tomto smyslu viz zejména rozsudek ze dne 29. října 1998, Komise v. Španělsko, C-114/97, EU:C:1998:519, bod 37) či pravomocí k přijetí vynucovacích opatření (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 30. září 2003, Anker a další,

C-47/02, EU:C:2003:516, bod 61, a ze dne 22. října 2009, Komise v. Portugalsko, C-438/08, EU:C:2009:651, bod 44).

- 103 Ve světle judikatury připomenuté v bodech 99 až 102 tohoto rozsudku je tedy třeba ověřit, zda činnosti svěřené notářům v českém právním řádu jsou přímo a specificky spjaty s výkonem veřejné moci.
- 104 Pokud jde o činnosti spočívající v sepisování veřejných listin o právních jednáních, připojení doložky vykonatelnosti, osvědčování právně významných skutečností a prohlášení, zápisu skutečností do veřejných rejstříků a poskytování služeb právního poradenství v souvislosti s činností notáře, Česká republika na jednání uznala, že tyto činnosti nejsou spjaty s výkonem veřejné moci ve smyslu čl. 51 prvního pododstavce SFEU.
- 105 Nicméně podle ustálené judikatury Soudního dvora přísluší Soudnímu dvoru určit, zda vytýkané nesplnění povinnosti existuje či nikoli, a to i v rozsahu, v němž dotyčný stát nesplnění povinnosti nezpochybňuje (rozsudek ze dne 14. září 2017, Komise v. Řecko, C-320/15, EU:C:2017:678, bod 21 a citovaná judikatura).
- 106 V případě činností spočívajících v sepisování veřejných listin o právních jednáních a v připojení doložky vykonatelnosti je z § 63 odst. 1 písm. g) notářského řádu zřejmé, že notářský zápis musí obsahovat údaj o tom, že byl po přečtení účastníky schválen. V souladu s § 71a a 71b notářského řádu je svolení účastníka, aby byl notářský zápis exekučním titulem v případě nesplnění povinnosti, kterou zápis potvrzuje, výslovně obsaženo v doložce vykonatelnosti připojené notářem na tento zápis, která z něj takto činí exekuční titul. Úkon notáře tedy předpokládá předchozí souhlas nebo shodnou vůli účastníků.
- 107 Soudní dvůr v tomto ohledu rozhodl, že činnost spočívající v sepisování veřejných listin o právních jednáních takto svěřená notářům nevykazuje jako taková přímou a specifickou spojitost s výkonem veřejné moci ve smyslu čl. 51 prvního pododstavce SFEU (obdobně viz zejména rozsudky Komise v. Belgie, C-47/08, EU:C:2011:334, bod 92, a ze dne 1. února 2017, Komise v. Maďarsko, C-392/15, EU:C:2017:73, bod 120).
- 108 Soudní dvůr kromě toho upřesnil, že skutečnost, že daná činnost zahrnuje sepisování veřejných listin s takovými účinky, jako je důkazní síla a vykonatelnost, nemůže postačovat k tomu, aby tato činnost byla považována za přímo a specificky spjatou s výkonem veřejné moci ve smyslu čl. 51 prvního pododstavce SFEU (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 1. prosince 2011, Komise v. Nizozemsko, C-157/09, nezveřejněný, EU:C:2011:794, bod 73 a citovaná judikatura).
- 109 Co se konkrétně týče důkazní síly notářského zápisu, je totiž třeba uvést, že se řídí právní úpravou dokazování zakotvenou v českém právním řádu. Důkazní síla přiznaná určité listině právními předpisy tedy nemá přímý dopad na otázku, zda činnost zahrnující sepsání této listiny sama o sobě představuje přímou a specifickou účast na výkonu veřejné moci, jak vyžaduje judikatura Soudního dvora (obdobně viz rozsudek ze dne 1. prosince 2011, Komise v. Nizozemsko, C-157/09, nezveřejněný, EU:C:2011:794, bod 74 a citovaná judikatura).

- 110 Ani vykonatelnost veřejné listiny není projevem toho, že by měl notář pravomoci, které zahrnují přímou a specifickou účast na výkonu veřejné moci. I když je veřejná listina vykonatelná připojením doložky vykonatelnosti k této listině notářem, spočívá tato vykonatelnost na vůli stran učinit právní jednání nebo uzavřít dohodu po ověření jejich souladu s právními předpisy notářem a přiznat jim uvedenou vykonatelnost (obdobně viz rozsudek ze dne 24. května 2011, Komise v. Belgie, C-47/08, EU:C:2011:334, bod 103).
- 111 Ohledně služeb právního poradenství, zastupování účastníků v určitých případech, sepisování soukromých listin a zpracovávání právních rozborů, které může notář v souladu s § 3 odst. 1 notářského řádu poskytovat v souvislosti se svou činností, již Soudní dvůr judikoval, že takové činnosti nelze považovat za účast na výkonu veřejné moci, i když je notář vykonává na základě zákonné povinnosti (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 24. května 2011, Komise v. Rakousko, C-53/08, EU:C:2011:338, bod 104, a ze dne 1. prosince 2011, Komise v. Nizozemsko, C-157/09, nezveřejněný, EU:C:2011:794, bod 72 a citovaná judikatura).
- 112 Pokud jde o osvědčování právně významných skutečností a prohlášení prováděné notářem, z notářského řádu vyplývá, že se tato činnost týká v zásadě skutečností a prohlášení, které by mohly být podkladem pro uplatňování nebo prokazování práv nebo kterými by mohly být způsobeny právní následky. Úkony notáře v této souvislosti tedy mohou představovat nanejvýš předstupeň k případnému zahájení soudního řízení o těchto skutečnostech a prohlášeních.
- 113 Jak přitom vyplývá z ustálené judikatury Soudního dvora uvedené v bodě 102 tohoto rozsudku, přípravné činnosti ve vztahu k výkonu veřejné moci jsou vyloučeny z působnosti výjimky stanovené v čl. 51 prvním pododstavci SFEU. Dále vzhledem k tomu, že osvědčování skutečností či prohlášení nemusí nutně vyústit v řízení, jež by zahrnovalo výkon veřejné moci, není tím spíše možné tuto výjimku na takovou přípravnou činnost vztáhnout.
- 114 Ohledně činností spočívajících v zápisu skutečností do veřejných rejstříků nebo seznamů vykonávaných jednak na základě § 4 notářského řádu a jednak na základě zákona č. 304/2013 o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, již Soudní dvůr judikoval, že činnosti, které jsou spjaty se zveřejňováním aktů, neznamenají přímý a specifický výkon veřejné moci notářem (obdobně viz rozsudky ze dne 24. května 2011, Komise v. Lucembursko, C-51/08, EU:C:2011:336, bod 113, a ze dne 1. února 2017, Komise v. Maďarsko, C-392/15, EU:C:2017:73, bod 136).
- 115 Pokud jde o úkoly notáře při přijímání listin a peněz do notářské úschovy, při správě majetku a při postupu v případě insolvence, je nesporné, že nezahrnují výkon rozhodovacích pravomocí, donucovacích pravomocí či pravomocí k přijetí vynucovacích opatření a některé z nich jsou navíc pomocné ve vztahu k dalším činnostem, které notář vykonává.
- 116 V souvislosti s pravomocí notáře činit protesty směnek již Soudní dvůr judikoval, že takové činnosti jsou coby přípravná fáze před dalším řízením vyloučeny z působnosti výjimky stanovené v čl. 51 prvním pododstavci SFEU (rozsudek ze dne 24. května 2011, Komise v. Řecko, C-61/08, EU:C:2011:340, bod 102).

- 117 Pokud jde o úkoly, jež notář plní jako soudní komisař v řízení o pozůstalosti, je třeba zaprvé uvést, že notář – jak vyplývá z § 162 odst. 2 zákona o zvláštních řízeních soudních – v rámci vypořádání společného jmění manželů pro případ zániku manželství smrtí jednoho z manželů určí, jaký majetek ze společného jmění patří do pozůstalostního jmění a jaký majetek patří výlučně pozůstalému manželovi, avšak neshodnou-li se dědici s pozůstalým manželem na rozhodných skutečnostech o tom, co vše patří do společného jmění manželů, ke spornému majetku se nepřihlíží.
- 118 Co se zadruhé týče sestavení seznamu aktiv a seznamu pasiv pozůstalosti, z § 172 odst. 2 a § 173 věty druhé tohoto zákona vyplývá, že v případě neshody dědiců se podobně jako při řešení uvedeném v předchozím bodě nepřihlíží v řízení a při projednání pozůstalosti k jejím aktivům či pasivům, která jsou předmětem neshody.
- 119 V ustanovení § 189 odst. 1 uvedeného zákona se dále stanoví, že v případech uvedených v § 162 odst. 2 větě druhé, § 172 odst. 2 větě druhé a § 173 větě druhé tohoto zákona je případně na účastnících, aby se svých práv domáhali žalobou.
- 120 Pokud jde zatřetí o úkol notáře spočívající v rozdělení pozůstalosti mezi dědice, z § 1697 občanského zákoníku, ve spojení s § 185 odst. 1 písm. e) zákona o zvláštních řízeních soudních, vyplývá, že tuto pravomoc vykonává podle nařízení zůstavitele nebo – nebrání-li tomu zůstavitelovo nařízení – podle dohody dědiců. Nedojde-li mezi nimi k dohodě, může notář pozůstalost rozdělit, pouze pokud o to požádají všichni dědicové a pokud mezi nimi není sporu o tom, co do pozůstalosti náleží. Rozdělení pozůstalosti se tedy provádí na bázi konsensu.
- 121 Řízení o pozůstalosti mimoto nemusí nutně vést k jejímu rozdělení. Z ustanovení § 1697 odst. 3 občanského zákoníku totiž vyplývá, že nejsou-li tyto podmínky splněny, notář pozůstalost nerozdělí a potvrdí dědicům nabytí dědictví podle dědických podílů.
- 122 Co se začtvrté týče pravomoci, kterou notáři svěřuje § 169 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních, a sice rozhodnout, se kterými účastníky bude v řízení o pozůstalosti nadále jednáno a se kterými nikoli, zejména – jak uvádí Česká republika – v případě sporů o povinný díl dědice, započtení daru na povinný díl dědice a dědické nezpůsobilosti, je třeba zdůraznit, že podle uvedeného ustanovení se tato pravomoc vykonává jen tehdy, závisí-li vyřešení těchto sporů na právním posouzení pouze takových skutečností, které jsou mezi dědici nesporné.
- 123 Z ustanovení § 169 odst. 2 tohoto zákona mimoto vyplývá, že rozhodnutím notáře o této otázce nejsou dotčena dědická práva těch, jejichž účast v řízení byla ukončena.
- 124 Dále z § 170 odst. 1 uvedeného zákona vyplývá, že řešení sporů o dědické právo, kdy je třeba prokázat skutečnosti, které jsou mezi dědici sporné, náleží do pravomoci soudů.
- 125 Pokud jde zapáté o pravomoc notáře podle § 185 odst. 3 písm. a) téhož zákona, tj. v rozhodnutí o dědictví rozhodnout o návrhu na vypořádání podaném na základě § 1693 odst. 3 občanského zákoníku dědicem, který se staral o zůstavitele delší dobu nebo přispěl značnou měrou k udržení či zvětšení zůstavitelova majetku prací, peněžitou podporou nebo podobným způsobem, aniž byl za to odměňován, notář o tomto návrhu rozhoduje – jak v podstatě tvrdí Komise, aniž to Česká republika popírá – na základě skutečností, které jsou mezi dědici nesporné.

- 126 Vzhledem k tomu, že úkoly svěřené notáři v dědických věcech jsou tedy vykonávány na bázi konsensu a v případě neshod mezi stranami nezasahují do pravomoci soudu, nelze je jako takové považovat za přímo a specificky spjaté s výkonem veřejné moci (obdobně viz rozsudek ze dne 1. února 2017, Komise v. Maďarsko, C-392/15, EU:C:2017:73, bod 116).
- 127 Pokud jde o argument České republiky ohledně nařízení č. 650/2012, stačí poukázat na to, že se tento akt týká příslušnosti, rozhodného práva, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a vytvoření evropského dědického osvědčení, a nemá tedy vliv na výklad čl. 51 prvního pododstavce SFEU (obdobně viz rozsudek ze dne 1. února 2017, Komise v. Maďarsko, C-392/15, EU:C:2017:73, bod 129).
- 128 K notářským činnostem uvedeným v § 100 odst. 3 zákona o zvláštních řízeních soudních je třeba připomenout, že odborné úkony zahrnující případně i povinné příspěvní k plnění úkolů soudů ještě nepředstavují účast na výkonu veřejné moci (rozsudek ze dne 24. května 2011, Komise v. Belgie, C-47/08, EU:C:2011:334, bod 112).
- 129 Konečně ke zvláštnímu postavení notářů v českém právním řádu postačí připomenout, že otázku, zda tyto činnosti spadají do působnosti výjimky upravené v čl. 51 prvním pododstavci SFEU, je třeba posuzovat z hlediska povahy samotných předmětných činností, a nikoli z hlediska tohoto postavení jako takového (rozsudky ze dne 1. prosince 2011, Komise v. Nizozemsko, C-157/09, nezveřejněný, EU:C:2011:794, bod 84, a ze dne 1. února 2017, Komise v. Maďarsko, C-392/15, EU:C:2017:73, bod 139).
- 130 Za těchto podmínek je třeba uzavřít, že notářské činnosti, tak jak jsou k okamžiku uplynutí lhůty stanovené ve druhém dodatečném odůvodněném stanovisku definovány v českém právním řádu, nejsou spjaté s výkonem veřejné moci ve smyslu čl. 51 prvního pododstavce SFEU.
- 131 Je tedy třeba konstatovat, že podmínka státní příslušnosti požadovaná českou právní úpravou pro přístup k povolání notáře představuje diskriminaci na základě státní příslušnosti zakázanou článkem 49 SFEU.
- 132 S ohledem na všechny předcházející úvahy je třeba žalobu Komise považovat za opodstatněnou.
- 133 Proto je třeba konstatovat, že Česká republika tím, že uložila podmínku státní příslušnosti pro přístup k povolání notáře, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 49 SFEU.

K nákladům řízení

- 134 Podle čl. 138 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a Česká republika neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

- 1) **Česká republika tím, že uložila podmínku státní příslušnosti pro přístup k povolání notáře, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 49 SFEU.**
- 2) **České republice se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Fernlund

Arabadžev

Regan

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 15. března 2018.

Vedoucí soudní kanceláře

Předseda šestého senátu

A. Calot Escobar

C. G. Fernlund